

Директор училища

Затверджую

В.І. Хороший

«16» грудня 2015 року

Положення (проект) про організацію навчального процесу в Черкаському музичному училищі імені С.С. Гулака-Артемовського

1. Загальні положення

1.1. Навчальний процес у Черкаському музичному училищі ім. С.С. Гулака-Артемовського (надалі – навчальний процес) є системою організаційних та дидактичних заходів, спрямованих на реалізацію змісту освіти на освітньо-кваліфікаційному рівні молодшого спеціаліста зі спеціальності «Музичне мистецтво» відповідно до чинних державних стандартів освіти.

Навчальний процес базується на принципах науковості, наступності та безперервності, гуманізму та демократизму, незалежності від втручання будь-яких політичних, громадських та релігійних організацій.

Навчальний процес організовується з урахуванням сучасних інноваційних технологій навчання та спрямований на формування освіченої, гармонійно розвиненої особистості, здатної постійно оновлювати свої знання та професійні навички, швидкої адаптації до змін та розвитку в соціально-культурній та мистецькій сферах, організації праці в умовах ринкової економіки державного та міжнародного права.

1.2. Зміст освіти – це науково-обґрунтована система дидактично та методично оформленого навчального матеріалу з відповідних кваліфікаційних вимог.

Зміст освіти визначається освітньо-професійною програмою (ОПП), яка є структурно-логічною схемою підготовки молодшого спеціаліста відповідно до переліку нормативних та вибіркових дисциплін, а також дисциплін з відповідної додаткової кваліфікації із зазначенням обсягу годин, відведених на їх вивчення, форм підсумкового контролю рівня навчальних досягнень студентів за визначеною системою оцінювання; навчальними програмами дисциплін, іншими нормативними документами, які регулюють діяльність навчальних закладів, відображається у відповідних підручниках, навчальних посібниках, методичних матеріалах дидактичного спрямування, в організації занять та інших видів навчальної діяльності.

Структурно-логічна схема підготовки – це наукове і методичне обґрунтування процесу реалізації освітньо-професійної програми.

Зміст освіти складається з нормативної та вибіркової частин.

Нормативна частина змісту освіти визначається відповідним державним стандартом освіти.

Вибіркова частина змісту освіти визначається вищим навчальним закладом.

1. Нормативно-правова база організації навчального процесу

2.1. Організація навчального процесу в Черкаському музичному училищі ім. С.С. Гулака-Артемівського базується на Законі України «Про освіту», Законі України «Про вищу освіту», державних стандартах освіти, інших законодавчих актах України з питань освіти.

Державний стандарт освіти – це сукупність норм, які визначають вимоги до відповідного освітньо-кваліфікаційного рівня, складовими якого є:

- освітньо-кваліфікаційна характеристика (ОКХ);
- нормативна частина змісту освіти;
- навчальний план з відповідної спеціалізації;
- тестові завдання.

Освітньо-кваліфікаційна характеристика – це основні вимоги щодо якості знань, професійних навичок та умінь особи, яка здобуває певний освітній рівень, необхідні для успішного виконання професійних обов'язків.

Навчальний план – це нормативний документ, який складається на основі освітньо-професійної програми та структурно-логічної схеми підготовки і визначає перелік та обсяг нормативних і вибіркового навчальних дисциплін, послідовність їх вивчення за семестрами навчання, форм проведення навчальних занять, семестрового та підсумкового контролю щодо рівня навчальних досягнень студентів. Навчальний план затверджується директором училища.

Для конкретизації планування навчального процесу на кожний навчальний рік складається робочий навчальний план.

Нормативні навчальні дисципліни встановлюються державним стандартом освіти. Дотримання їх назв та обсягів є обов'язковим для навчального закладу.

Перелік вибіркового навчальних дисциплін, їх обсяги, послідовність вивчення, форми проведення навчальних занять, семестрового та підсумкового контролю рівня навчальних досягнень студента затверджується методичною радою училища.

Навчальні програми кожної з вибіркового дисциплін розробляються відповідною цикловою комісією, розглядаються методичною радою і затверджуються директором училища.

2.2. Організація навчального процесу в Черкаському музичному училищі ім. С.С. Гулака-Артемівського здійснюється навчальними підрозділами училища – цикловими комісіями з відповідної спеціалізації навчання: «Фортепіано», «Оркестрові струнні інструменти», «Оркестрові духові та ударні інструменти», «Народні інструменти», «Хорове диригування», «Теорія музики», «Музичне мистецтво естради», основним нормативним документом щодо організації навчального процесу яких є навчальний план.

2.3. Для кожної навчальної дисципліни, яка входить до освітньо-професійної програми підготовки, на основі навчальної програми, затвердженої Державним методичним центром навчальних закладів культури та мистецтв Міністерства культури України, училище може розробляти робочі навчальні програми з відповідних дисциплін навчального плану, які затверджуються методичною радою училища.

Структурними складовими робочої навчальної програми дисципліни є:

- тематичний план дисципліни;
- засоби щодо проведення поточного та підсумкового контролю рівня навчальних досягнень студентів;
- перелік навчально-методичної літератури.

2.4. Навчання студентів здійснюється за індивідуальним навчальним планом. Індивідуальний робочий план студента складається на кожний семестр і затверджується головою відповідної циклової комісії.

Вибіркові навчальні дисципліни, введені до річного робочого плану, є обов'язковими для вивчення.

2.5. Училище надає студентам можливість користуватись навчальними аудиторіями, бібліотекою, обладнанням (музичними інструментами), фонотекою та іншими засобами навчання за умовами, визначеними правилами внутрішнього розпорядку, правилами користування навчальними аудиторіями та музичними інструментами.

2.6. За відповідність рівня підготовки студента до вимог державних стандартів освіти, ОПП та ОКХ відповідають голови відповідних циклових комісій училища.

За виконання затвердженого індивідуального робочого плану відповідає студент.

2. Форми організації навчання

2.1. Навчальний процес у Черкаському музичному училищі ім. С.С. Гулака-Артемівського здійснюється у таких формах: навчальні заняття, самостійна робота студента з виконання індивідуальних завдань, практична підготовка (педагогічна, концертмейстерська, концертно-виконавська, лекторська, робота з оркестром або хором), контрольні заходи.

2.2. Основні види навчальних занять:

- лекційне;
- практичне;
- індивідуальне;
- семінарське;
- репетиційне.

Інші види навчальних занять визначаються училищем відповідно до вимог поточного періоду навчання.

2.3. Лекція

2.3.1. Лекція – одна з форм проведення навчальних занять в училищі, призначених для засвоєння теоретичного матеріалу з відповідної навчальної дисципліни.

Лекції проводяться викладачами училища у відповідно обладнаних аудиторіях для однієї або більше академічних груп студентів.

2.3.2. Викладач, якому доручено читати курс лекцій, зобов'язаний подати перед початком наступного відповідного семестру голові циклової комісії матеріали курсу лекцій (авторський підручник або посібник), контрольні завдання для підсумкового або поточного контролю, передбачених навчальним планом або графіком організації навчального процесу.

2.4. Практичне заняття

2.4.1. Практичне заняття – форма навчального заняття, під час якого викладач організує детальний розгляд теоретичних положень з відповідної навчальної дисципліни та формує навички та вміння щодо їх практичного застосування шляхом виконання студентами індивідуальних завдань, визначених навчальними програмами дисциплін.

Практичні заняття проводяться у відповідно обладнаних навчальних аудиторіях.

Кількість студентів під час проведення практичних занять визначається навчальним планом.

Перелік тем практичного заняття визначається календарно-тематичним планом, складеним на навчальний семестр, який містить у собі визначення годин, відведених на кожну тему, обсяги урочної та самостійної роботи студентів, перелік завдань різного рівня складності.

2.4.2. Практичне заняття включає проведення поточного контролю знань, навичок та вмінь, обговорення під час занять основних проблем навчального матеріалу, визначених викладачем, розв'язання студентами практичних завдань, перевірка їх виконання викладачем, оцінювання результатів.

Оцінки, отримані студентом під час виконання практичних завдань та під час проведення занять з відповідної дисципліни, враховуються при встановленні підсумкової семестрової оцінки.

2.5. Індивідуальні заняття

2.5.1. Індивідуальні навчальні заняття проводять з переважної кількості дисциплін циклу «Професійно-практична підготовка», окремих дисциплін циклів «Природничо-наукова та фундаментальна підготовка» та «Вибіркові дисципліни», а також з циклу дисциплін з додаткової кваліфікації.

Індивідуальні заняття проводяться за окремим розкладом, який складається викладачем, враховуючи розклад занять з групової форми навчання, який затверджується на кожний навчальний семестр.

Індивідуальні заняття проводяться у відповідності з переліком дисциплін, зазначених у навчальному плані, у якому передбачена така форма занять і визначений обсяг годин, форма контролю рівня навчальних досягнень студентів і послідовність вивчення зазначених навчальних дисциплін.

Зміст індивідуальних занять визначається навчальною програмою дисципліни та індивідуальним робочим планом студента.

Індивідуальні заняття з переліку дисциплін «Професійно-практична підготовка» в музичному училищі забезпечують підготовку студента до державної атестації (державних екзаменів) за відповідною спеціалізацією спеціальності «Музичне мистецтво» та присвоєння відповідних кваліфікацій освітньо-кваліфікаційного рівня «молодший спеціаліст» («молодший бакалавр»).

2.5.2. *Самостійна робота студента музичного училища* є складовою в опануванні циклів дисциплін професійно-практичної, природничо-наукової та фундаментальної підготовки, а також дисциплін з додаткової кваліфікації.

Самостійна робота є продовженням індивідуальних занять студента у набутті професійних знань, навичок і вмінь, які формують спеціаліста відповідного кваліфікаційного рівня.

2.5.3. Самостійна робота студента над засвоєнням музично-виконавського і музично-теоретичного матеріалу може виконуватись у наданих йому спеціальних навчальних аудиторіях, бібліотеці або фонотеці училища, а також у домашніх умовах.

2.5.4. Навчальний матеріал, включений до індивідуального плану студента і засвоєний ним як під час індивідуальних занять, так і самостійної роботи з кожної навчальної дисципліни, виноситься на поточний (не менше одного разу на семестр) та підсумковий семестровий контроль.

2.5.5. *Практична підготовка* студентів музичного училища за кваліфікацією «Викладач початкових спеціалізованих мистецьких навчальних закладів» організовується протягом навчання у 5-8 семестрах (не менше одного разу на тиждень).

Базою для педагогічної практики студентів є студія педагогічної практики, діяльність якої обумовлена відповідним Положенням про студію педагогічної практики Черкаського музичного училища ім. С.С. Гулака-Артемівського.

Концертно-виконавська, концертмейстерська, лекторська практики, а також *практика роботи з хором, оркестром, ансамблем*, як правило, організовується в концертних залах училища – органій залі та оркестрово-репетиційній залі, а також на концертних майданчиках міста та області.

2.6. Контрольні заходи

2.6.1. Контрольні заходи включають поточний та підсумковий контроль рівня навчальних досягнень студентів училища.

Поточний контроль здійснюється під час проведення академічних концертів, індивідуальних, практичних, лекційних, семінарських занять, а також під час проведення директорських контрольних робіт та рубіжних атестацій рівня навчальних досягнень студентів, які проводяться не менше одного разу на семестр.

Форма проведення поточного контролю і система оцінювання рівня знань, навичок та вмінь визначається відповідною цикловою комісією.

Підсумковий контроль здійснюється з метою оцінювання результатів навчання студентів як на окремому з етапів навчання (1-7 семестри), так і на відповідному освітньо-кваліфікаційному рівні (8 семестр).

Підсумковий контроль включає семестровий контроль та державну атестацію (державні экзамени) студента.

Училище може використовувати різні форми підсумкового контролю після завершення індивідуальних, практичних та лекційних занять з певної дисципліни, їх результати враховувати при виставленні підсумкової оцінки.

2.6.2. Семестровий контроль

2.6.2.1. Семестровий контроль проводиться у формі семестрового екзамену, семестрового диференційованого заліку або заліку з конкретної навчальної дисципліни в обсязі навчального матеріалу, визначеного навчальною програмою, і в терміни, визначені навчальним планом (робочим навчальним планом відповідного навчального року).

Семестровий екзамен – це форма підсумкового контролю, що полягає в оцінці засвоєння студентом теоретичного та практичного матеріалу, набутті професійних музично-виконавських навичок та вмінь з кожної окремої навчальної дисципліни за семестр, що проводиться як контрольний захід.

Семестровий диференційований залік є формою семестрового контролю, що полягає в оцінюванні засвоєння студентом навчального матеріалу з певної навчальної

дисципліни виключно на підставі результатів виконання студентом індивідуальних завдань та виконаних тематичних та директорських контрольних робіт з переліку дисциплін, які не входять до переліку навчальних дисциплін музично-виконавського спрямування, з яких оцінка виставляється за результатом виконання студентом концертної програми визначеного обсягу.

Перелік вимог щодо змісту концертного виступу затверджується відповідною цикловою комісією на початку кожного навчального семестру.

Семестровий диференційований залік, який проводиться з метою оцінювання рівня теоретичних знань студента не передбачає обов'язкову його присутність.

Семестровий залік – форма підсумкового контролю, що полягає в оцінюванні засвоєння студентом навчального матеріалу виключно на підставі результатів поточного контролю за рівнем його навчальних досягнень протягом семестру. Семестровий залік планується, зазвичай, у разі відсутності модульного контролю та екзамену і не передбачає обов'язкову присутність студента.

Студент вважається допущеним до семестрового контролю з відповідної навчальної дисципліни (семестрового екзамену, диференційованого заліку) лише за умов виконання ним всіх видів робіт, передбачених навчальним планом, навчальною програмою, графіком організації навчального процесу, індивідуальних робочих планів на семестр з кожної навчальної дисципліни.

2.6.2.2. *Екзамен* складаються студентами в період семестрових екзаменаційних сесій, передбачених навчальним планом.

Училище може встановлювати студентам індивідуальний термін складання заліків та екзаменів.

При використанні модульного контролю екзамені можуть не проводитись, окрім дисциплін виконавського спрямування.

Екзамені проводяться згідно з розкладом, який доводиться до відома викладачів та студентів не пізніше, як за місяць до початку сесії.

2.6.2.3. *Результати складання екзаменів та диференційованих заліків* оцінюються за чотирибальною шкалою («відмінно», «добре», «задовільно», «незадовільно») для всіх навчальних дисциплін окрім циклу загальноосвітньої підготовки, де рівень знань оцінюється за дванадцятибальною шкалою (12,11,10 балів – «відмінно»; 9,8,7 – «добре»; 6,5,4 – «задовільно»); результати заліків – за двобальною шкалою («зараховано», «незараховано»).

Результати екзаменів, диференційованих заліків і заліків вносяться до екзаменаційної відомості, залікової книжки успішності студента та його особистої карти.

Студенти, які одержали під час екзаменаційної сесії більше двох незадовільних оцінок, відраховуються з числа студентів училища.

Студенти, які під час екзаменаційної сесії отримали не більше двох незадовільних оцінок, отримують право ліквідувати академзаборгованість до початку наступного семестру у відповідності із затвердженим графіком.

Повторне складання екзаменів допускається не більше двох разів з кожної дисципліни: один раз – викладачеві, другий – комісії, яка створюється заступником директора з навчальної роботи.

Студенти, які не з'явилися на екзамен або ліквідацію академзаборгованості без поважних причин вважаються такими, що одержали незадовільну оцінку.

2.6.3. **Державна атестація (державні экзамени)** здійснюється державною кваліфікаційною (екзаменаційною) комісією училища (далі – ДКК) після завершення студентом навчання на освітньо-кваліфікаційному рівні «молодшого спеціаліста» з метою встановлення фактичної відповідності рівня освітньо-кваліфікаційної підготовки, вимогам ОПП та ОКХ.

ДКК створюється та виконує свої функції, згідно затверджених Положення про державну кваліфікаційну комісію та державну экзаменаційну комісію Черкаського музичного училища ім. С.С. Гулака-Артемівського та розкладу державної атестації.

3.6.3.2. Результати складання державної атестації (державних екзаменів) оголошуються у день складання екзаменів після оформлення відповідних протоколів державної экзаменаційної комісії.

Студенту, який склав усі державні екзамени відповідно до вимог ОПП підготовки рішенням ДКК присвоюється відповідна кваліфікація та видається державний документ про освіту.

Студенту, який отримав оцінки «відмінно» не менше як із 75 відсотків усіх навчальних дисциплін, передбачених навчальним планом з відповідної спеціалізації, а з інших дисциплін оцінки «добре» і склав державні екзамени з усіх дисциплін з оцінкою «відмінно», видається документ про освіту з відзнакою.

3. Навчальний час студента

3.1. Навчальний час студента визначається кількістю облікових годин часу, відведених для здійснення програми підготовки «молодшого спеціаліста».

Обліковими одиницями навчального процесу студента є академічна година, навчальний день, тиждень, семестр, курс, рік.

Академічна година – це мінімальна облікова одиниця навчального часу, яка становить, як правило, 45 хвилин. Дві академічні години утворюють академічну пару (надалі – «пара»).

Навчальний день – складова частина навчального часу студента тривалістю, як правило, не більше 9 академічних годин.

Навчальний тиждень – складова частина навчального часу студента тривалістю не більше 54 академічних годин (18 кредитів). (Кредит – три академічні години навчальних занять).

Навчальний семестр – складова частина навчального часу студента, що закінчується семестровим підсумковим контролем. Тривалість семестру визначається навчальним планом та графіком організації навчального процесу.

Навчальний курс – завершений період навчання студента протягом навчального року.

Навчальний рік – триває 12 місяців, розпочинається, як правило, 1 вересня і складається з навчальних днів, днів проведення підсумкового контролю у кожному навчальному семестрі, вихідних, святкових і канікулярних днів.

Тривалість канікул протягом навчального курсу, крім останнього, становить не менше 8 тижнів.

Допускається у порядку, встановленому відповідним Положенням про вільне відвідання студентами лекційних занять (для студентів 3-4 курсів навчання). Відвідування інших видів занять є обов'язковим для студента.

4. Робочий час викладача (концертмейстера)

4.1. Робочий час викладача (концертмейстера) визначається обсягом його навчальних, навчально-виховних професійних обов'язків.

4.2. Обсяг навчальних занять, доручених для проведення конкретному викладачеві або концертмейстерові, виражений у облікових (академічних) годинах, визначає навчальне навантаження викладача (концертмейстера) на навчальний рік і затверджується директором училища на підставі спільного засідання педагогічної ради та профспілкового комітету училища.

4.3. Тривалість робочого часу викладача протягом навчального року має становити не більше 1440 годин (при обліковій ставці – 720 академічних годин), концертмейстера – не більше 1920 (при обліковій ставці – 960 академічних годин).

4.4. Графік робочого часу викладача (концертмейстера) на тиждень визначається розглядом групових (лекційних/практичних) занять, затверджених директором училища та індивідуальних занять, затверджених заступником директора з навчальної роботи.

4.5. Права і обов'язки викладача і концертмейстера Черкаського музичного училища ім. С.С. Гулака-Артемівського регламентуються затвердженими посадовими обов'язками, правилами внутрішнього розпорядку та Колективного договору між адміністрацією та трудовим колективом Черкаського музичного училища ім. С.С.Гулака-Артемівського.